

A Pécsi Ítéltábla dr. Turi Ákos ügyvéd által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - dr. Németh Gábor ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen szerződés megszűnésének megállapítása iránt indított perében a Törvényszék 2012. november hó 8. napján kelt, számú ítélete ellen az alperes részéről 25. és 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, és az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező részének első mondatába foglalt - a közszolgáltatási szerződés megszűnésének megállapítására és a szolgáltatási kötelezettség megállapítására vonatkozó - rendelkezést mellőzi, és a felperes keresetét e körben elutasítja.

Az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező részének második mondatában foglalt megállapítást azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az alperes 2011. december hó 15. napjától a felperesnek a közszolgáltatási tevékenység bevétellel nem fedezett indokolt költségei megtérítésére köteles.

Az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 732.000,- (hétszázharminckettőezer) forintba leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állami adóhatóság felhívására 1.000.000,- (egymillió) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a peres felek között 2007. december hó 6. napján kelt - ...K. város közigazgatási területére autóbusszal történő menetrend szerinti személyszállításra vonatkozó - közszolgáltatási szerződés 2011. december hó 1. napjával megszűnt azzal, hogy a felperes köteles a szolgáltatásra kiírt pályázat lezárásáig, illetve az új szolgáltatóval történő szerződéskötésig terjedő átmeneti időszak alatt a szerződés szerinti feladatot ellátni, az alperes pedig köteles ezen időszak bevételekkel nem fedezett, felperesi közszolgáltatási tevékenység miatt felmerült indokolt költségeit

megtéríteni. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Tényként rögzítette, hogy a felek között létrejött közszolgáltatási szerződés szerint a felperes 2011. október hó 31. napjáig beterjesztette a következő évi tarifaemelési és veszteség-finanszírozási igénytervezetét, de a szerződésben vállalt keretek között ezt követő 30 napon belül a felek között nem jött létre megállapodás, ezért a szerződés 13. pont 2 bekezdés szerint a szerződést a felek közös megegyezésével megszűntnek kell tekinteni, felperes köteles az újabb szerződés megkötéséig szolgáltatási kötelezettsége teljesítésére, és alperes pedig köteles a szerződés megszűnését követő időszakra a bevétellel nem fedezett költségek megtérítésére a Ptk. 361. §-a alapján. Utalt arra, hogy mivel a szolgáltatás időtartama, és ebből adódóan a fizetendő összeg nem ismert, a felperes a Pp. 123. §-a alapján igényét megállapítási keresettel érvényesíthette.

Alaptalannak találta az elsőfokú bíróság az alperes - jogszabályba illetve nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközésre alapított - érvénytelenségi kifogását. Kifejtette, hogy a 13. pont 2. bekezdés nem ütközik a 2004. évi XXXIII. Tv. 9. § (1) bekezdés i) pontjába, mivel a felek a szerződésben egybehangzó nyilatkozatuk révén rögzítették a szerződés megszűnésének módját, szabályozták ennek részletfeltételeit és jogkövetkezményeit. Álláspontja szerint a 13. pont 2. bekezdés nem ütközik nyilvánvalóan a jó erkölcsbe sem, mivel a szerződés megszűnése nem a felperes önkényes magatartása következménye, hanem a gazdasági élet két egyenrangú szereplőjének közös egybehangzó jognyilatkozatának eredménye. Álláspontja szerint a megállapodás megkötése körében a felperes a Ptk. 4. § szerinti együttműködési kötelezettségének megfelelően járt el, az alperes elutasító döntését gazdasági és szakmai szempontokkal alátámasztani nem tudta. Kifejtette, hogy a felperes a szerződéskötéskor előre nem kalkulálható utaslétszám csökkenéssel, üzemanyagár növekedéssel, az állami kedvezményrendszer változásaival nem számolhatott, ezért alappal tarthatott igényt a veszteség finanszírozást biztosító megállapodás megkötésére.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a kereset elutasítását kérte hivatkozással arra, hogy a szerződés 13. pont 2. bekezdése jogszabályba, illetve nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik. Kifejtette, hogy a szerződés megszűnésére irányuló egybehangzó nyilatkozat nem történt, a szerződést a felperes - elfogadhatatlan feltételek megfogalmazása révén - egyoldalúan mondta fel. Utalt arra, hogy az elfogadhatatlan feltételek közlésével hozta a felperes az alperest olyan helyzetbe, hogy megállapodásra - az idő rövidségére is tekintettel - nem volt lehetőség. Kifejtette, hogy felperes az alperes kifogásai ellenére az általa 2008. évtől évente kimutatott veszteség okait nem részletezte, nem munkálta ki.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítélete helybenhagyását kérte.

A fellebbezés részben megalapozott.

Felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a 2007. december hó 6. napján létrejött közszolgálati szerződés 2011. december hó 1. napjával a szerződés 13. pont 2 bekezdésében meghatározott megállapodás hiányában megszűnt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződés e rendelkezése érvényes, abban a felek már a szerződés megkötésekor közös nyilatkozatot tettek a szerződés megszűnésére arra az esetre, ha a felperes által az alpereshez betervezett következő évi tarifa emelési és veszteség finanszírozási igényt tárgyában a szerződés keretei között 30 napon belül nem jön létre megállapodás. A másodfokú bíróság azonban e jogi állásponttal nem ért egyet. A 13. pont 2 bekezdés rendelkezése tartalmában azt a lehetőséget - egyoldalú hatalmasságot - biztosította a felperes számára, hogy a veszteséggé vált szerződéses jogviszonytól szabaduljon, a szerződést - a veszteség viselése és tarifaemelésre vonatkozó megállapodás hiányában - megszűntnek tekintse, ami tartalmában egy felmondási joggal egyenértékű. A szerződés egyoldalú megszüntetésének lehetősége azonban az autóbusszal végzett menetrendszerinti személyszállításról szóló 2004. évi XXXIII. tv. rendelkezéseibe ütközik. A 2004. évi XXXIII. tv. jelen ügyben alkalmazandó - szerződés megkötése időpontjában hatályos - 9. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a közszolgáltatási szerződést határozott időtartamra kell megkötni, és a 9. § (2) bekezdés i) pontja alapján tartalmaznia kell a szerződés megszegése esetére vonatkozó szankciókat, jogkövetkezményeket, a szerződés felmondásának feltételeit, az esetleges jogviták rendezésének módját. Peres felek az idézett jogszabályi rendelkezésnek megfelelően a közszolgáltatási szerződést 8 éves időtartamra kötötték, és a 14. pontban rendelkeztek a súlyos szerződésszegés következményeként a rendkívüli felmondás lehetőségéről, melyhez képest a 13. pont 2 bekezdésében megfogalmazott megszüntetési mód - tartalmában felmondás - jogszabályba ütközik, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis.

Utal a másodfokú bíróság arra is, amennyiben a 13. pont 2. bekezdés szerződésbe iktatásával a felperesi veszteség kiegyenlítésének módjáról, és ennek elmaradása következményeiről kívántak rendelkezni a felek, úgy rendelkezésük a jogszabály megkerülésére irányul, és ez okból semmis, mivel e kérdéseket a 2004. évi XXXIII. tv. 10. és 11. §-a egyértelműen és kötelezően szabályozza.

A közszolgáltatási szerződés 13. pont 2 bekezdés érvénytelensége folytán veszteség viselésére, tarifaemelésre vonatkozó megállapodás hiánya, illetve a felperes 2011. december hó 1. napján tett nyilatkozata, mely szerint a szerződést megszűntnek tekinti, a közszolgáltatási szerződést nem szüntette meg. Ennek folytán a felperesnek a megszűnésének megállapítására irányuló kereseti kérelme alaptalan volt, és alaptalan az átmeneti szolgáltatási kötelezettség megállapítására irányuló kereset is. Mivel a közszolgáltatási szerződés nem szűnt meg, felperes a közszolgáltatási szerződés alapján köteles szolgáltatásra. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét e részben megváltoztatta, és a kereset e körben elutasította.

A felperes további megállapítási keresete tekintetében alapvető jelentősége van a felperes 2011. július 1. napján tett nyilatkozatának, és az alperes 2011. december

hó 15. napján hozott testületi döntésének. A felperes 2011. június hó 1. napján az utazási igények és egyéb körülmények szerződés megkötését követő jelentős változása folytán felmerült veszteségei megszüntetése érdekében megállapodást kezdeményezett az alperessel, közölte, hogy megállapodás hiányában a szerződés szerinti feladatait nem kívánja ellátni. Nyilatkozata tartalmilag arra irányult, hogy az ellátásáért felelős alperes a 2004. évi XXXIII. tv. 10. § (1) bekezdése alapján a közszolgáltatási feladat alól mentse fel.

A 2004. évi XXXIII. tv. 10. § (1) bekezdése értelmében a szolgáltató nem kötelezhető számára gazdasági hátránnyal járó, és ezért általa vállalni nem kívánt közszolgáltatásra. Amennyiben a szolgáltató valamely feladatot a továbbiakban nem szándékozik végezni, valós veszteségének bemutatásával, az ellátásért felelőstől kérheti a közszolgáltatási feladat alóli felmentését. A 10. § (2) bekezdése szerint pályázat alapján kiválasztott, adott területen kizárólagos joggal bíró szolgáltató az (1) bekezdésben foglalt joggal abban az esetben élhet, ha számszerűen alátámasztva igazolja az utazási igények és egyéb körülmények szerződés megkötését követő jelentős változását. Felperes 2011. július hó 1., és 2011. november hó 9. napján (1/F/4. és 1/F/7. szám alatt csatolt iratok) a társaság 2007-2008-2009. és 2010. évi veszteségeit - 2010. évben 102,7 millió forint veszteséget - kimutatta. A bevételcsökkenés okaiként a tarifaindexet meghaladó utazási igény csökkenést, ár-kiegészítési kulcs jogszabályban meghatározott fix értékét, állami normatív és önkormányzati veszteség finanszírozás csökkenését, az ÁFA kulcs változását, üzemanyagárak jelentős növekedését, az értékcsökkenési leírás és a bérköltség növekedését jelölte meg, az utazási igények és a fenti körülmények változását részletes számadatokkal alátámasztotta. A felperes azt a tényállítást, hogy tevékenysége a szerződés megkötését követő előre nem látható jelentős változások folytán a közszolgáltatási szerződés alapján veszteséges, és a veszteség a közszolgáltatási szerződés megkötésétől folyamatosan növekszik, az alperes sem a pert megelőzően, sem a per során nem vitatta.

Az alperes a 227/2011.(XII.15.) számú határozatban kinyilvánította, hogy a közszolgáltatási szerződés közös megegyezéssel nem szűnt meg, és a határozott idejű szerződés teljesítéséhez ragaszkodik. E testületi határozat - tartalmában - a felperes felmentés iránti kérelmére adott válaszként az alperes részéről a közszolgáltatási kötelezettség fenntartásának elrendelését jelentette, melyre az alperesnek lehetősége volt a 2004. évi XXXIII. tv. 10. § (3) bekezdése alapján de csak akkor, ha a törvény 10. § (3) bekezdés c) pontja alapján megtéríti a szolgáltatónak a közszolgáltatási kötelezettségből eredő valós veszteségét. Az erről szóló döntést, és a jogszabály szerinti kötelezettsége teljesítését azonban az alperes elmulasztotta, ezért a felperes megállapítási keresetét e részben a másodfokú bíróság is alaposnak találta.

A megállapítási keresetnek a Pp. 123. §-ban meghatározott feltételei a jelen ügyben fennállnak. Az alperes a felperes valós veszteségeinek kimutatása, a szerződéskötést követő jelentős változások számszerű igazolása ellenére a felperes veszteség finanszírozási igényét elutasította, nem hozott a 2004. évi

XXXIII. tv. 10. § (1) és (3) bekezdése szerinti döntést a felmentésről, közszolgáltatási kötelezettségről, nem határozott a közszolgáltatási kötelezettség fenntartásának elrendelése után a 10. § (3) bekezdés c) pontja szerint a veszteség megtérítéséről. Az alperes magatartása folytán a felperes által a keresetben kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szüksége volt, teljesítést pedig - a felek közti, a szerződés fennállását is érintő, vitás jogi helyzetre tekintettel - a felperes okszerűen nem kért a jelen perben.

Fentiekre tekintettel, mivel felperes keresetében a valós veszteség megtérítésének kötelezettsége helyett kevesebbet - a bevétellel nem fedezett indokolt költségei megtérítése kötelezettsége megállapítását kérte - a kereseti kérelem korlátai között döntött a másodfokú bíróság a Pp. 215. §-ára tekintettel.

Minderre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - fellebbezett részében - részben megváltoztatta, és az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező része első mondatában foglalt - a közszolgáltatási szerződés megszűnésének és a szolgáltatási kötelezettség megállapítására irányuló rendelkezést mellőzte, és a felperes keresetét e körben elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletének második mondatába foglalt megállapítást azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy az alperes 2011. december hó 15. napjától a felperesnek a közszolgáltatási bevétellel nem fedezett indokolt költségei megtérítésére köteles.

A felperes megállapítási keresete részben alapos volt, a másodfokú bíróság mérlegelése szerint a pervesztesség-pernyertesség közel azonos arányú, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a felek viselik a jogi képviselőjükkel felmerült költségeket, és az alperes köteles elsőfokú perköltségként megfizetni a felperesnek a felperes által lerótt illeték fele összegét.

A fellebbezés részben vezetett eredményre, az azonos pervesztességi-pernyertességi arányra figyelemmel a másodfokú eljárásban felmerült jogi képviselői költséget a felek szintén maguk viselik, és a felperes a 6/1986.VI.26.) IM rendelet 13. §-a szerint köteles az alperes illetékmentessége folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték fele összegének megfizetésére.

P é c s, 2013. június 12.

. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné Dr. Antók Éva s.k. előadó bíró, Dr. Gáspárné Dr. Baranyabán Judit